

Sara Məmmədova²³**MİLLİ PEDAQOĞİKANIN OBYEKTİ, PREDMETİ VƏ ƏSAS ANLAYIŞLARI**

Müasir dövrdə etnopedaqogikaya marağın artmasının, onun bir elm kimi sürətlə inkişafının səbəblərini aydınlaşdırmaq üçün, bu elmin obyektini və predmetini – nəyi öyrəndiyini, necə yarandığını və müasir dövrdə hansı problemlərin həllində onun zərurətini aydınlaşdırmaq lazımdır. Problem yeni olduğundan və elmi-pedaqoji aləmdə müəyyən mübahisələr doğurduğundan ümumiyyətlə “elm”, “tədqiqat”, “tədqiqatın obyekti və predmeti” anlayışlarının qısa şərhini zəruri hesab edirik.

Ümumiyyətlə elm nədir sualına belə bir cavab vermək olar ki, *elm – varlıqlar haqda obyektiv biliklərin işlənilib hazırlanması və nəzəri olaraq sistemləşdirilməsini əhatə edən fəaliyyət sahəsidir.*

İnsanların bu sahədə çalışmaları *elmi tədqiqat* adlanır. Elmi tədqiqat dərk etmə prosesinin xüsusi forması olub, hər hansı obyektin sistemə və məqsədyönlü öyrənilməsidir. Bu öyrənmə zamanı elmin vasitə və metodlarından istifadə edilərək obyekt haqqında biliklər formalaşır.

Obyekt – hər hansı elmin tədqiq etdiyi sahədir. Predmet – qarşıya qoyulan məqsəddən asılı olaraq obyektin müəyyən tərəfinin həmin elmin mövqeyindən tədqiq edilməsidir. Hər bir elm öz anlayışlarından istifadə edərək obyektin müəyyən tərəflərini öyrənə bilər. Yəni eyni obyekt müxtəlif elmlər tərəfindən öyrənilə bilər və həmin elmlərin məqsədləri, yanaşma tərzii, kateqoriyaları, qanunları əsasında müxtəlif predmetlər tədqiq oluna bilər (1, s.19).

Etnopedaqogikanın obyektini müəyyən etməkdən ötrü, hər şeydən əvvəl, ümumiyyətlə pedaqogikanın obyektini aydın olmalıdır. Pedaqogikanın obyekti və predmetinin müəyyən edilməsində isə fikir ayrılıqları və anlaşılmaqlıqlar çoxdur. Bəzən heç obyekt haqda danışmadan birbaşa *“pedaqogikanın predmeti tərbiyədir”* deyərək ancaq predmeti izah edirlər. Pedaqogikanın obyektinin bir qisim müəlliflər təhsil, bəziləri tərbiyə, bəziləri də tərbiyə olunan uşaqlıqda iddia edirlər.

Azərbaycanda Milli pedaqogikanın yaradıcısı professor N.Kazımov pedaqogikanın tədqiqat sahəsində dair fikirləri ümumiləşdirərək, pedaqogikanın predmetinin müəyyən edilməsində ən doğru elmi qənaət bu cür əsaslandırmışdır: “Milli pedaqogika, təlim, tərbiyə, təhsil və psixoloji inkişaf kateqoriyalarının reallıqda bir-birini tamamladığını və bir-birindən ayrılmaz olduğunu nəzərə alır; sübut edir ki, bu kateqoriyaları daha geniş həcmli digər kateqoriyada ifadə etmək mümkündür. Başqa sözlə desək, təlim, tərbiyə, təhsil və psixoloji inkişafın vəhdəti, onların təamlığı pedaqoji prosesdir.

Milli pedaqogikaya görə, məhz bu cür başa düşülən pedaqoji proses pedaqoji elmin tədqiqat sahəsi hesab edilə bilər” (2, s.217)

Qeyd edilənləri ümumiləşdirərək: pedaqogikanın obyekti – insan və onun həyata hazırlanmasıdır. İnsanın həyata hazırlanması iki yolla ola bilər: kortəbii və xüsusi olaraq təşkil edilmiş, məqsədyönlü proses şəklində.

Bu ikinci yol pedaqoji ədəbiyyatda pedaqoji proses adlandırılır. *Pedaqoji proses* öyrəndənlə öyrənen arasında xüsusi olaraq təşkil edilmiş elə bir qarşılıqlı təsir prosesidir ki, bu zaman həyat üçün zəruri olan sosial təcrübəni bilirlər – bilməyənlərə, böyüklər kiçiklərə, təcrübəyənlərə – təcrübəsizlərə öyrədirlər. Beləliklə, pedaqogikanın *predmeti* – insanların qarşılıqlı təsirinin xüsusi növü olan pedaqoji prosesdir.

Bu anlayış özündə iki mühüm prosesi birləşdirir: təlim prosesi və tərbiyə prosesi. Hər iki proses insanın sosial varlıq kimi inkişafına xidmət edir.

Hər hansı cəmiyyətdə böyüyən nəslin inkişafının tələbolunan səviyyəsini müəyyən etmək üçün “təhsil” anlayışından istifadə olunur. Təhsil – dedikdə, mədəni irsin cəmiyyət tərəfindən müəyyən edilmiş səviyyədə mənimsənilməsinin nəticəsi və bununla bağlı insanların fərdi inkişaf səviyyəsi başa düşülür.

Ümumi pedaqogikanın obyekti, predmeti və əsas anlayışlarından çıxış edərək, etnopedaqogikanın da obyekti, predmeti və əsas anlayışlarını müəyyən etməklər.

Etnopedaqogika sosial həyatın inkişafı ilə əlaqədar yeni yaranmış elm sahəsidir. Yeni biliklərin artması, elmin real həyata tətbiqi imkanları və sahələrinin genişlənməsi, cəmiyyətin günbəgün artan tələblərindən doğan yeni problemlər yaranması nəticəsində elmlərin differensiasiyası və xüsusilaşmasına meyil artır. Nəticədə müxtəlif əsas elmlərin bir sıra daha xüsusi, konkret tərəflərini tədqiq edən, müstəqil inkişafa malik yeni sahələrə bölünməsi baş verir. Məktəbəqədər pedaqogika, məktəb pedaqogikası, ali məktəb pedaqogikası, hərbi pedaqogika, əlahiddəpedaqogikalar, kreativ pedaqogika, müqayisəli pedaqogika və s. kimi yeni elmlər akademik pedaqogikadan məhz bu cür yaranmışdır.

Digər tərəfdən, bir sıra problemlərin həllində *elmlərin inteqrasiyası* baş verir; eyni obyekt müxtəlif baxımdan öyrənen ayrı-ayrı müstəqil elmlərin qovuşması müşahidə olunur. Məsələn, pedaqogikanın psixologiya ilə birləşməsindən – pedaqoji psixologiya, tarixlə əlaqəsindən pedaqogika tarixi, sosiologiya ilə qovuşmasından sosialpedaqogika kimi müstəqil tədqiqat sahələri meydana gəlmişdir. Pedaqoji elmin müasir tələblər əsasında differensiallaşmasından və eyni zamanda etnoqrafiya ilə inteqrasiyasından yaranan etnopedaqogikanı da bura daxil etmək olar.

Etnopedaqogika şəxsiyyətin sosial norma, dəyər və təcrübələr mənimsəyərək tərbiyə olunduğu, formalaşdığı sosial münasibətlər və ictimai təsir proseslərini öyrənir, xalqın təlim-tərbiyə haqda fikirlərini, dini təlimlərdə, nağıllarda, rəvayətlərdə, əfsanə və əsətlərdə, mahnılarda, tapmacalarda, atalar sözlərində və məsəllərdə, oyunlar və oyuncaqlarda, həmçinin ailədə, məişətdə, ənənələrdə və s. olan xalq müdrikliyini toplayır və sistemləşdirir. Göründüyü kimi, etnopedaqogika şəxsiyyətin tarixi-mədəni formalaşması prosesinə təsir edən bütün pedaqoji potensialı sistemləşdirir,

təhlil edir və ondan istifadə yollarını müəyyən edir (3, s.48).

Belə bir nəticə çıxarmaq olarki, *etnopedaqogika* – etnosun təlim-tərbiyə sahəsindəki bilik və təcrübəsi haqda, ailənin, nəslin, tayfa, xalq və millətin maddi və mənəvi dəyərlərinə aid əxlaqi-etik və estetik baxışları haqda elmdir.

Etnopedaqogika zəhmətkeş insanların pedaqoji təcrübəsini tədqiq edir, müasir elmdə və praktik fəaliyyətdə xalqın müxtəlif pedaqoji ideyalarından istifadənin imkanlarını və səmərəli yollarını üzə çıxarır, xalq həyatında mövcud olan bu və ya digər hadisənin pedaqoji əhəmiyyətini təhlil edərək, onların müasir tərbiyə məqsədlərinə uyğun olub-olmamasını aşkarlayır.

Xalq ənənələrini tədqiq etməyin və zifələri aşağıdakıları üzə çıxarmaqdır:

- buadət və ənənələr necə yaranmışdır;
- bugünə qədər qorunub saxlanmalarının səbəbi nədir;
- onların təkcə qorunub saxlanmasına deyil, daim təbii olaraq yeniləşməsinə səbəb olan şərtlər və tələblər hansılardır;

• fasiləsiz olaraq öz vaxtını keçirərək yaddan çıxanların daim yeniləri ilə əvəzləşdiyi bu adət və ənənələrin mövcudluğunun əsas sirri nədir?

Etnopedaqogika müasir dövrdə keçmiş ənənələrin pedaqoji imkanlarını müəyyən etməklə yanaşı, tərbiyə prosesində yeni adətlərdən istifadənin zəruri olduğunu da aşkara çıxarır. Etnopedaqogika pedaqoqları müxtəlif xalqların tərbiyə sahəsində malik olduqları zəngin təcrübəyə əsaslanaraq silahlandırır.

Böyüklüyündən və ya kiçikliyindən, tarixin hansı dönməndə formalaşmadığından asılı olmayaraq bütün xalqların pedaqoji mədəniyyətlərində ümumi olan cəhətlər olduğunu göstərən Q.N.Volkovun fikrincə, etnopedaqogika bunları öyrənir:

1. *Xalqın əsas pedaqoji anlayışları* (uşağa qulluq, tərbiyə, özünü tərbiyə, öyüd, təlim, alışdırma).
2. *Uşaq tərbiyənin obyekti və subyekti kimi* (doğma övladlar, yetimlər, övladlığa götürülmüşlər, yaşlılar, dostlar, yad uşaqlar, uşaq mühiti).
3. *Tərbiyənin funksiyaları* (əməyə hazırlanma, xarakterin əxlaqi-iradi cizgilərini formalaşdırmaq, sağlamlığın qayğısına qalmaq, ağılın inkişaf etdirilməsi, gözəlliyə maraq və sevginin aşılanması)... və s.

Fikrimizcə, bu bölgüyə aşağıdakılar əlavə olunmalıdır:

1. Etnopedaqoji amillər (təbiət, əmək, din).
2. Xalq tərbiyəsinin üsulları (əxlaqi şüurun və əqidənin formalaşmasına xidmət edən üsullar, davranış təcrübəsinin formalaşmasına xidmət edən üsullar, stimullaşdırma üsulları, tərbiyədə nümunənin mövqeyi).
3. Etnopedaqoji materiallar (folklor, xalqın tətbiqi sənət nümunələri, adət və ənənələr, xalq nəğmələri və xalq oyunları, xalq idmanı növləri və s.).

Buraya qədər deyilənləri ümumiləşdirərək etnopedaqogikanın predmetini belə müəyyən etmək olar:

Etnopedaqogikanın predmeti – təlim-tərbiyə sahəsində xalq kütlələri tərəfindən empirik yolla gündəlik həyat tərzinin təsiri altında əldə edilən təcrübənin, formalaşan fikirlərin, ideyaların, qaydaların, adət-ənənələrin məcmusu olan xalq pedaqogikasıdır.

Bütün digər elmlər kimi, etnopedaqogika da başqa elmlərlə əlaqəyə girir, onların nailiyyətlərindən istifadə edir, inkişaf edir və onların da inkişafında müəyyən rol oynayır. Etnopedaqogikanın sıx əlaqədə olduğu elmlərdən biri *etnoqrafiya*dır. Bir az əvvəldə deyilmişdi ki, etnopedaqogika – etnoqrafiya ilə pedaqogikanın birləşməsindən, qarşılıqlı əlaqəsindən yaranmışdır; xalq tərbiyəsinin müxtəlif aspektləri həm də etnoqrafiyanın predmeti ola bilər.

Etnoqrafiya – yunanca ethnos – (qəbilə, xalq) və qrafiya sözlərinin birləşməsindən əmələ gəlib, etnoslar (xalqlar) haqqında elmdir. Etnoqrafiya – etnosun (xalqın) mənşəyini, məskunlaşmasını, məişətini və mədəniyyətini öyrənir. Bəzi tədqiqatçılar etnoqrafiyanın obyektinin insan, digərləri – mədəniyyət, bir başqaları cəmiyyət olduğunu söyləmişlər. Etnoqrafiyanın tədqiqat obyektinin ictimai-iqtisadi inkişafın erkən dövrlərində, yazıyaqədərki zamanda mövcud olmuş xalqlar olduğunu iddia edənlər də olmuşdur. Onların fikrincə, tarix elmi yazıdan sonra meydana gələn “tarixi” xalqları, etnoqrafiya isə “qeyri-tarixi” xalqları öyrənən elmlərdir. Xalqları “tarixi” və “qeyri-tarixi” kimi bölməyin əsassızlığı çoxdan sübut olunmuşdur. Ciddi tədqiqatlar nəticəsində aydın olmuşdur ki, etnoqrafiyanın obyekti – inkişaf səviyyəsindən, əhalisinin sayından, tarixin hansı dönməndə bəri mövcud olmasından asılı olmayaraq, bütün xalqlardır (4, s.185).

Etnopedaqogika həm də *psixologiya* və, xüsusən də *etnopsixologiya* ilə sıx əlaqədə fəaliyyət göstərir. Məlumdur ki, etnopsixologiya müxtəlif xalqlara və mədəniyyətlərə malik insanların psixikasını; ətraf aləmin qavranılmasını milli xüsusiyyətləri, milli xarakterin formalaşması problemlərini, milli özünüdərkni zamanda mövcud olmuş stereotiplərin formalaşması qanunauyğunluqlarını, milli birliklərin formalaşması qanunauyğunluqlarını öyrənir. Bu problemlərin araşdırılması isə xalqın həyat tərzii, adət-ənənələri, folklor nümunələri, həmçinin əxlaqi keyfiyyətləri, ailə tərbiyəsi, ailədə və sosial mühitdə şəxsiyyətlərə münasibətlər öyrənilmədən mümkün deyildir.

Həmçinin, xalqın təlim-tərbiyə haqda fikirlərini, kamil insan haqda xalq təsəvvürlərini ümumiləşdirmək üçün, uşağın mədəniyyətini formalaşdırmaq üçün etnopsixologiyadan nailiyyətlərindən istifadə edilə bilər (5, s.127).

Etnopedaqogika həmçinin antropologiya, mədəniyyətşünaslıq, tarix, sosiologiya, folklorşünaslıqla sıx əlaqədədir. Mədəniyyətşünaslıqla, folklorşünaslıqla əlaqə xalqın bədii yaradıcılıq nümunələrinin öyrənilməsində özünü göstərir. Etnopedaqogika sosiologiyadan nailiyyətlərindən də istifadə edir. Sosiologiya bioloji varlıq kimi dünyaya gəlmiş insanın sosiallaşması prosesinin qanunauyğunluqlarını təhlil edir və bu prosesdə cəmiyyətin malik olduğu tarixən formalaşmış sosial münasibətlərin forma və xüsusiyyətlərini müəyyən edir. Etnopedaqogika da uyğun sahələrdə pedaqoji baxımdan təhlil etdiyindən onlar arasında əlaqə zəruridir.

²³ ADPU-nun Ağcabədi filialının baş müəllimi

Etnopedaqogika akademik pedaqogikadan yarandıqından onun tədqiqat metodlarının əksəriyyətindən ümumi şəkildə istifadə edə bilər.

Bu metodlardan biri *müşahidədir*. Müşahidə – hər hansı etnopedaqoji fakt və hadisənin məqsəduyğun və planlı şəkildə qavranılmasıdır. Etnopedaqoji müşahidənin səmərəliliyi hər şeydən əvvəl onun planlı aparılmasından asılıdır. Plana, təxminən, aşağıdakı mərhələlər daxil ola bilər:

- müşahidənin məqsədinin müəyyən edilməsi;
- müşahidə obyektinin müəyyən edilməsi;
- müşahidə nəticələrinin qeydə alınması;
- nəticələrin ümumiləşdirilməsi və sistemləşdirilməsi.

Etnopedaqoq nəyi müşahidə yolu ilə öyrənə bilər? Müşahidə bir qayda olaraq, adət-ənənələr, ayinlər, xalq bayramları, xalq oyunları, ailə tərbiyəsinin bəzi tərəfləri, xalq sənəti nümunələri kimi xalq pedaqogikası materiallarının öyrənilməsi zamanı tətbiq olunan tədqiqat metodudur.

Müşahibə. Etnopedaqoji müşahibə həm müstəqil tədqiqat metodu kimi, həm də müşahidə nəticələrinin təhlili, dəqiqləşdirilməsi vasitəsi kimi tətbiq oluna bilər. Müşahibə hər hansı etnopedaqoji hadisənin bilavasitə iştirakçısı, təşkilatçısı və ya bu sahənin bilicisi ilə aparıla bilər. Etnopedaqoji müşahibənin səmərəlilik şərtlərini, təxminən, bu cür qruplaşdırmaq olar:

- müşahibə obyektinin və subyektinin əvvəlcədən dəqiq müəyyən edilməsi;
- müşahibə üçün hazırlanmış təxminən sualların öyrəniləcək məsələləri tam əhatə etməsi;
- müşahibənin normal sosial-psixoloji mühitə uyğunlaşdırılması.

Etnopedaqoji müşahibə, adətən, yaşlı adamlarla aparıldığından müşahibə aparən şəxsədən böyük pedaqoji və psixoloji ustahlıq, ünsiyyət yaratmaq bacarığı tələb olunur.

Etnopedaqogikanın əsas tədqiqat metodlarından biri *nəzər itədiqat metodudur*. Müstəqil metod olmaqla yanaşı o, digər tədqiqat metodları nəticələrinə təhlil-tərkib, ümumiləşdirmə, qruplaşdırma, sistemləşdirmə kimi əməliyyatlarla tamamladığından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Etnopedaqoji materialların böyük bir hissəsini şifahi xalq yaradıcılığının nümunələri təşkil edir. Bu materialların toplanması, onların pedaqoji imkanlarının müəyyən edilməsi, müasir pedaqoji prosesdə onlardan istifadənin nəzəri əsaslarının işlənilib hazırlanması nəzəri tədqiqat metodlarının əhatə dairəsinə aiddir. Nəzəri tədqiqat metodunun bir neçə mərhələsi vardır:

- etnopedaqoji materialların toplanması;
- etnopedaqoji materialların sistemləşdirilməsi;
- etnopedaqoji materialların məqsədyönlü öyrənilməsi;
- nəticələrin ümumiləşdirilməsi.

Bu mərhələlərdən hər birinin özünəməxsus xüsusiyyətləri, səmərəli təşkili yolları və metodikası olsa da, onlar vahid məqsədə – etnopedaqoji materialın nəzəri baxımdan öyrənilməsinə, onun pedaqoji imkanlarının müəyyən edilməsinə və müasir pedaqoji prosesdə istifadəyə yararlılığının aşkarlanmasına xidmət edir.

Etnopedaqogika *miqayisə* və *qarşılaşdırma* metodundan da istifadə edir. Bu metodla müxtəlif etnosların pedaqogikasındakı oxşar və fərqli cəhətlər, pedaqoji mədəniyyətlərin formalaşmasına təsir göstərən amillər və ya eyni bir xalqın – etnosun ayrı-ayrı tarixi inkişaf dövrlərində mənəvi görüşlərinin mümkün dəyişmələrinin səbəbləri öyrənilə bilər. Etnopedaqogikanın müraciət etdiyi tədqiqat metodlarından biri də *eksperimentdir*. Etnopedaqoji tədqiqatlarda bu metoddan, əsasən, müasir pedaqoji prosesdə xalq pedaqogikası materiallarından istifadənin təlim-tərbiyə işlərinin səmərəliliyinə təsirini müəyyən etmək üçün istifadə olunur.

Hər hansı elm sahəsinin özünəməxsus anlayışları olur, elmi biliklərin inkişafı bu anlayışların inkişafı ilə sıx əlaqədə olur. Elmin əsas anlayışları həm mahiyyətə bir-birinə yaxın olan hadisələrin həmin elmi əks etdirmək baxımından əhəmiyyətli dərəcədə müəyyən edir, həm də həmin elmin predmetini təşkil edir.

Milli pedaqogika özündə üç mühüm etnopedaqoji anlayışı birləşdirir:

1. xalq pedaqoji mədəniyyəti,
2. xalq tərbiyəsinin əsas amilləri
3. etnopedaqoji materiallar.

Pedaqoji mədəniyyət – xalqın maddi və mənəvi mədəniyyətinin bilavasitə uşaqların tərbiyəsi ilə əlaqədar olan sahəsidir.

Bu mədəniyyətin formalaşmasına təsir göstərən obyektiv faktorlar *xalq tərbiyəsi amilləri* adlanır. Təbiət, əmək, din xalq tərbiyəsinin əsas amilləridir (5, s.138).

Xalq pedaqoji mədəniyyəti etnopedaqoji materiallarda hiif olunub saxlanılır, yaradıcılıqla inkişaf etdirilir və bu materiallar vasitəsilə gələcək nəsillərə çatdırılır. Başqa sözlə, etnopedaqoji materiallar anlayışı altında dərin pedaqoji məzmunu və dəyəri olan sosial həyatın ayrı-ayrı sahələri ilə əlaqədar xalq tərəfindən yaradılmış mədəniyyət nümunələri başa düşülür.

Etnopedaqoji materiallara şifahi xalq yaradıcılığı nümunələri, təbii sənət nümunələri, memarlıq abidələri, xalq nəğmələri və xalq oyunları, xalq idmanı növləri, adət və ənənələr və s. aiddir. Müasir pedaqoji prosesin qarşısında duran məqsəd və vəzifələrin həyata keçirilməsində, bu prosesin səmərəliliyinin artırılmasında etnopedaqoji materiallar çox böyük potensial imkanlara malikdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Ağayev. Müasir dövrdə Azərbaycan milli-etnik prosesləri. Bakı, 2006.
2. Kazimov N. Məktəb pedaqogikası (beşinci nəşr). Bakı, 2008, 438 səh.

3. Əliyev İ. Etnopedaqoji materialların tərbiyəvi əhəmiyyəti. Bakı, 1995, 96 səh.
4. Əliyev İ. Ümumtəhsil məktəblərində etnopedaqoji materiallardan istifadənin nəzəri və əməli məsələləri. Bakı, 2007, 272 səh.
5. Əliyev R. Etnopsixologiya: qloballaşma məsələləri. Bakı, 2007, 180 səh.
6. Ə. Həşimov. Azərbaycan xalq pedaqogikasının bəzi məsələləri. Bakı, 1970, 256 səh.

Xülasə

Məqalədə milli pedaqogikanın – xalq pedaqogikasının obyektini, predmetini və əsas anlayışlarından bəhs edilir. Qeyd olunur ki, etnopedaqogika, başqa sözlə milli pedaqogika müasir dövrdə keçmiş ənənələrin pedaqoji imkanlarını müəyyən etməklə yanaşı, tərbiyə prosesində yeni adətlərdən istifadənin zəruri olduğunu da aşkara çıxarır. Etnopedaqogika pedaqoqları müxtəlif xalqların tərbiyə sahəsində malik olduqları zəngin təcrübə ilə də silahlandırır.

Etnopedaqogikanın sıx əlaqədə olduğu elmlərdən biri *etnoqrafiya*dir. Etnoqrafiya hər bir etnosun həm özünəməxsus xüsusiyyətlərini, həm də onun digər etnoslarla ümumi olan xüsusiyyətlərini öyrənir. Yəni etnoqrafiya təkcə etnosları, xalqları, onların tarixini, məşəyini, inkişafını deyil, həm də bəşəriyyətin tarixi boyu bu sahədə baş verən dəyişiklikləri öyrənən elm kimi qəbul edilməlidir.

Açar sözlər: pedaqogika, etnopedaqogika, xalq pedaqogikası, etnoqrafiya, xalq tərbiyəsi, etnopedaqoji amillər, etnopedaqoji materiallar və s.

OBJECT, SUBJECT AND MAIN CONCEPTS OF NATIONAL PEDAGOGY

Summary

The article discusses the object, subject and basic concepts of national pedagogy - folk pedagogy. It is noted that ethnopedagogy, in other words, national pedagogy, in modern times, not only determines the pedagogical possibilities of past traditions, but also reveals the necessity of using new customs in the educational process. Ethnopedagogy also equips educators with the rich experience that different peoples have in the field of education.

One of the sciences closely related to ethnopedagogy is ethnography. Ethnography studies both the unique characteristics of each ethnic group and its common characteristics with other ethnic groups. That is, ethnography should be considered as a science that studies not only ethnos, peoples, their history, origin, development, but also the changes that have occurred in this field throughout the history of mankind.

Keywords: pedagogy, ethnopedagogy, folk pedagogy, ethnography, folk education, ethnopedagogical factors, ethnopedagogical materials, etc.

ОБЪЕКТ, ПРЕДМЕТ И ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Резюме

В статье рассматриваются объект, предмет и основные понятия национальной педагогики – народной педагогики. Отмечается, что этнопедагогика, иначе говоря, национальная педагогика, в современное время не только определяет педагогические возможности прошлых традиций, но и выявляет необходимость использования новых обычаев в образовательном процессе. Этнопедагогика также вооружает педагогов богатым опытом, которым обладают разные народы в области образования. Одной из наук, тесно связанных с этнопедагогикой, является этнография. Этнография изучает как уникальные особенности каждого этноса, так и его общие черты с другими этносами. То есть этнографию следует рассматривать как науку, изучающую не только этнос, народы, их историю, происхождение, развитие, но и изменения, произошедшие в этой области на протяжении всей истории человечества.

Ключевые слова: педагогика, этнопедагогика, народная педагогика, этнография, народное образование, этнопедагогические факторы, этнопедагогические материалы и др.

Rəyçi: Seyidzadə Bəsti Məhəmmədqızı

Mingəçevir Dövlət Universitetinin dosenti, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru